

Stockholm den 17 mars 2017

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm
Ku2016/02492/IMF

Sveriges Radio AB:s remissyttrande över Medieutredningens slutbetänkande ”En gränsöverskridande mediepolitik. För upplysning, engagemang och ansvar”, SOU 2016:80

Sveriges Radio välkomnar regeringens beslut att i huvudsak öppna för synpunkter på förslagen i kapitel 7 i slutbetänkandet. Det kapitlet handlar om ändringar i dagens presstödet. Det är kärnan i utredningens uppdrag.

Under många år har det nuvarande presstödet spelat en viktig roll för att stärka tidningsmångfalden och den lokala journalistiken. Förslagen till nytt stöd innebär bland annat att det ska breddas från ett press- till ett mediestöd och därmed inte bara vara tillgängligt för tidningar utan även vissa andra nyhetsmedier. Enligt utredningen ska stödet handläggas av en Mediestödsnämnd, som ska ligga under en myndighet, och bedöma huruvida det nya stödet ska tilldelas aktörer vars innehåll bland annat präglas av principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet. Konsekvensen är att ”...den nya mediestödsnämndens uppdrag kommer att skilja sig på avgörande punkter från det som gäller för presstödsnämnden. Behovet för ledamöterna att göra bedömningar av mediernas innehåll ... kommer att öka avsevärt i det nya mediestödssystemet”.¹ Ett politiskt beslut om ett sådant system innebär en granskning av innehållet vilket principiellt innebär svåra avvägningar. Det kan leda till en inskränkning av bredden av det utbud och de åsikter som ges plats i offentligheten, trots att dessa inte i sig är otillåtna. En sådan utveckling gynnar inte en vidsträckt yttrandefrihet.

Sveriges Radio har alltid poängterat att den svenska demokratin mår bäst av ett starkt Sveriges Radio kombinerat med välmående kommersiella medier, i ett så kallat ”dual system”. Det är dock viktigt att pressen stärks utan att det går ut över mångfalden, Sveriges Radios roll i allmänhetens tjänst och finansiering. Därför är utredningens klargöranden i kapitel 8 av stor betydelse. Där konstateras att det skulle innebära en tydlig risk för försämring att ta medel från public service för att finansiera ett mediestöd. Vi instämmer i att en eventuell vidgad ekonomisk ram för ett nytt mediestöd ”...måste därför sökas på andra håll”.²

Vi välkomnar också i detta avseende direktiven till den nyligen tillsatta Public service- kommittén, som ska utreda finansieringen av public service.

¹ Medieutredningens slutbetänkande En gränsöverskridande mediepolitik. För upplysning, engagemang och ansvar SOU 2016:80. s.328

² Medieutredningens slutbetänkande En gränsöverskridande mediepolitik. För upplysning, engagemang och ansvar SOU 2016:80 s.440

Utredningen har i uppdrag att ta fram en finansieringsmodell som enbart ska omfatta public service-bolagen.³

Det finns möjlighet att komplettera finansieringen av ett mediestöd med andra åtgärder som kan stimulera ytterligare investeringar i lokal journalistik. Regeringen har redan tagit initiativ till att avskaffa reklamskatten och arbetar för en förändrad EU reglering som öppnar för en sänkt digitalmoms i Sverige, vilket skulle förbättra tidningarnas ekonomi. Regeringen skulle också kunna vidta åtgärder för att underlätta samordningen mellan PostNord och distributionen av lokala tidningar. Dessutom kan regeringen ta initiativ till att öka beskattningen av de globala digitala jättarna, som Google och Facebook, som inte producerar något journalistiskt innehåll och idag endast beskattas i begränsad grad.

Medieutredningen väcker frågor om digitala giganter som Facebook och Google. Publiken upptäcker ett utbud, inklusive ett ökat utbud baserat på ljud som är Sveriges Radios kärnverksamhet, i allt större utsträckning i de gränssnitt som tillhandahålls och ägs av dessa globala jättar. Därför är det viktigt att nå publiken där den är och vi instämmer i utredningens slutsats att ”...valet att helt stå utanför [dessa plattformar] innebär risken att bli osynlig för användarna, som i ökande utsträckning nås av nyheter ... via sociala medier.”⁴ Allmänheten förväntar sig ett oberoende och opartisk utbud inte bara i radion.

Varje dag besöker 80% i åldersgruppen 16-25 ett socialt nätverk.⁵ 92 % av de i åldern 15-24 använder Facebook (86% Snapchat och 83% Instagram).⁶ Sociala medier är ett allt viktigare verktyg för att tillsammans med publiken skapa originaljournalistik. När P3 nyheter med sk ”explainers” är först med att förklara kriget i Syrien för den yngre publiken på Facebook och detta visas över 650 000 gånger, tar Sveriges Radio ett speciellt ansvar för ett oberoende och reklamfritt innehåll även i sociala medier. Att den journalistik som Ekot inrikespolitiska kommentator Tomas Ramberg står för, förpackas för förstagångsväljarna på ett sätt som tilltalar dem, och som möter dem där de befinner sig i sociala medier, är lika viktigt som att en äldre målgrupp kan höra honom i P1-morgon. Detta blir allt viktigare i en digital värld där falska nyheter delas, sprids och kan få fäste om Sveriges Radio inte finns där.

Idag har 93 procent av svenskarna internet i hemmet. 81 procent har en smart telefon och användningen av sociala medier bara fortsätter öka. Därför är det avgörande att både de kommersiella mediehusen och Sveriges Radio når ut till målgrupper på dessa plattformar.

De globala aktörerna har inga egentliga incitament att satsa på debatt, granskning, underhållning, dialog eller musik av svenskt ursprung. De skapar inget eget innehåll för de varierade språkgrupper som finns i Sverige och det är osannolikt att medieaktörer med sin bas i USA kommer att satsa på innehåll av

³ Kommittédirektiv Radio och tv i allmänhetens tjänst. Dir. 2016:111

⁴ Medieutredningens slutbetänkande En gränsöverskridande mediepolitik. För upplysning, engagemang och ansvar SOU 2016:80. s.129

⁵ IIS. Svenskarna och internet 2016 Undersökning om svenskarnas internetvanor. November 2016

⁶ Ungdomsbarometern 2017

svenskt ursprung i någon större utsträckning framöver. Därför är det viktigt att Sveriges Radio ges rimliga förutsättningar för att vara ett fortsatt oberoende riksmidia med en stark lokal närvaro och en öppen demokratisk arena på de plattformarna som publiken själv väljer.

Slutligen välkomnar Sveriges Radio att Medieutredningen uppmärksammar behovet av skärpta straff för dem som hotar journalister.

Både public service och de kommersiella mediehusen behövs för att värna mångfald och bevakning av hela landet. Det bör vara utgångspunkten även för framtidens mediepolitik.

Cilla Benkö
verkställande direktör